

Oponentský posudek na bakalářskou práci Alexandra Ščerbaka *Investovat čas, alebo predávať čas?*

K předkládané bakalářské práci mám řadu různých kritických připomínek. Již název práce vyvolává dojem, že spíše než o kritické zhodnocení fenoménu multi-level marketingu očima humanitního a společenskovedního diskurzu půjde o propagační materiál k MLM. Tento první dojem se potvrzuje v některých pasážích, které působí jako opsané z reklamních letáků MLM společností. Jeden příklad za všechny: „MLM spoločností neponúkajú len návrat prostredníctvom finančných odmien, ale skúsenosti, schopnosti a vedomosti ktoré môže po určitom čase z pôsobenia v určitom sektore vyťažiť a nájsť si lepšie platene zamestnanie.“ (s. 13)

Práce není příliš systematicky pojatá. Co je MLM, autor vymezuje až ve třetí kapitole, tedy teprve potom, co čtenáře seznamuje s historií MLM a problematikou investic času. Úvahou o investicích času do MLM je celá práce zarámovaná a autor se k ní čas od času vrací, ale nemá žádná data ani žádný model, takže nemůže o této problematice hovořit na dostatečně konkrétní rovině. Jakýkoli jiný teoretický kontext chybí – popis fungování MLM za teorii považovat nelze. Kapitola o historii nehraje v práci žádnou důležitou roli a působí i vzhledem ke své velké povrchnosti spíše jako zbytečná vycpávka. Přestože autor používá i kvalitní zahraniční literaturu, nemalou měrou jsou zastoupeny rovněž pochybné internetové zdroje, na nichž se významná část obsahu práce zakládá.

Většina práce působí povrchním dojmem a přesah ke studiím humanitní vzdělanosti spíše absentuje. Pozitivně v tomto směru nicméně hodnotím zařazení kapitoly o etických aspektech MLM, byť nějaká systematická provázanost se zbytkem práce chybí. Je také hodno chvály, že autor investoval mnoho času a úsilí do svého empirického výzkumu, kdy absolvoval řadu školení a osobních schůzek. Empirický výzkum v práci se mi jeví vcelku dobře promyšlený (být v rámci žánru, kde nemůže být řeč o reprezentativitě a možnosti zobecnění), i když třeba kritéria výběru respondentů nejsou příliš přesvědčivě zdůvodněna. Výstupy tohoto výzkumu jsou však velice skrovné a přidaná hodnota jeho zjištění mizivá. Analýza dat je popsána teoreticky, ale z práce není jasné, jak byla provedena v praxi. Nejsem ovšem odborníkem na kvalitativní výzkum, takže nedokážu posoudit, nakolik je takový postup standardní. Diskusi reliability výzkumu v kapitole 15 považuji za nedostatečnou.

I po formální stránce je předkládaný text problematický – práce je rozbitá do malých odstavčků, mezery autor zařazuje spíše náhodně, než podle nějakého jasného klíče, některé stránky (např. s. 11-12) jsou skoro prázdné, zbytečný obrázek na s. 21 by se jistě s trochou snahy vešel i na s. 20 atp. Otřesně formátovaný obsáhlý citát ze Štensové se v práci vyskytuje v identické podobě dokonce dvakrát (s. 20

a 38), což mnohé vypovídá o péči, se kterou byla sepsána. Autor také z neznámých důvodů kombinuje odkazy v závorkách a odkazy v poznámce pod čarou, což snižuje přehlednost.

Přes některá pozitiva zmíněná výše považuji předkládanou práci za slabou a nedotaženou. Svoji kvalitou se pohybuje na hranici obhajitelnosti. Navrhuji známku „dobře“, ovšem pouze pod podmínkou kvalitní obhajoby.

V Praze 19. 8. 2014,

Petr Špecián, Ph.D.